

Wrocław, 21 stycznia 2019 r.

dr hab. Jakub Stankiewicz
Akademia Muzyczna we Wrocławiu

RECENZJA

**w postępowaniu habilitacyjnym doktora Joachima Mencla, w dziedzinie
sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka,**

sporządzona na zlecenie Dziekana Wydziału Instrumentalnego
Akademii Muzycznej w Krakowie, w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni
i Tytułów Naukowych z dn. 07.11.2018 r. (nr BCK-VII-L-8038/18)

DANE HABILITANTA

Jest absolwentem w Wydziału Jazzu i Muzyki Rozrywkowej Akademii Muzycznej w Katowicach (dyplom w klasie fortepianu uzyskał w 1991 roku). Studiował także pod kierunkiem Beli Lakatosa i Barry'ego Harrisa. W 2012 roku otrzymał stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej kompozycja i teoria muzyki, specjalność: kompozycja, za pracę pt. „*Artisena*” - cykl utworów na rozszerzony zespół jazzowy (*nonet*), inspirowanych muzyką ludową Polski i innych krajów Europy Środkowej. Od 2007 roku zatrudniony jest w Akademii Muzycznej w Krakowie, początkowo na stanowisku wykładowcy, a od 2012 roku - adiunkta. Współpracował z czołowymi muzykami polskiej i światowej sceny jazzowej (Janusz Muniak, Andrzej Cudzych, Lee Konitz, Dino Saluzzi, Dave Liebman, Richard Galliano, David Friedman, Nigel Kennedy, Brad Terry, Witold Rek, Jarosław Śmietana, Piotr Wojtasik, Maciej Sikala etc...). Jest aktywny jako pianista, kompozytor, aranżer, animator działań kulturalnych i ceniony pedagog.

OCENA AUTOREFERATU

Autoreferat doktora Joachima Mencła jest w zasadzie opisem jego różnorodnej aktywności w odniesieniu do osi czasu. Habilitant nadmienia, że pierwsze fascynacje muzyką jazzową miały miejsce w trakcie nauki w szkole średniej. Ważnym etapem w jego muzycznym rozwoju była współpraca z kwintetem Piotra Wojtasika oraz założenie własnego tria, z którym zrealizował w 1991 roku sesję nagraniową dla Polskiego Radia. Kolejnym polem działalności habilitanta była współpraca z Mieczysławem Szcześniakiem, Marcinem Pospieszalskim, Robertem Cudziechem i Piotrem Jankowskim w ramach grupy *New Life`m*.

To właśnie wtedy ujawnił się jego talent kompozytorski.

Od 1993 roku trwała współpraca p. doktora Joachima Mencła z Januszem Muniakiem - jednym z najwybitniejszych saksofonistów jazzowych. Z pewnością była to dla habilitanta znakomita szkoła, czego wyrazem, a w zasadzie ukoronowaniem jest płyta *Contemplation*, która jest wskazana jako dzieło przewodnie w niniejszym postępowaniu habilitacyjnym.

Pan Joachim Mencil współpracował również regularnie z amerykańskim klarncistą Bradem Terry`m. W listopadzie 2009 roku ukazała się ich wspólna płyta pod tytułem *Live in Fort Andross*.

Habilitant aktywny był również jako aranżer (współpraca z Ewą Bem, Mieczysławem Szcześniakiem, Anną Marią Jopek czy Karoliną Styłą). Zajmował się także komponowaniem i aranżowaniem piosenek dla dzieci.

Kolejnym obszarem wszechstronnych zainteresowań habilitanta jest muzyka filmowa. Komponował również muzykę do spektakli baletowych i pantomimy.

Jest także kompozytorem utworów kameralnych.

W 2006 roku powstała kantata jazzowa *„Miłość mi wszystko wyjaśniła”* autorstwa Joachima Mencła do tekstów Karola Wojtyły. W premierowym wykonaniu tego utworu brali udział między innymi Dino Saluzzi, Lee Konitz, Ewa Bem, Kaissa, Jorgos Skolias, Mieczysław Szcześniak i Janusz Muniak.

W 2009 roku na zamówienie czterech krakowskich prowincji franciszkańskich w związku z obchodami 800-lecia ustnego zatwierdzenia reguły św. Franciszka, Pan doktor Joachim Mencil skomponował do słów Beaty Mencil oratorium *Transitus*, opowiadające o życiu św. Franciszka. Ukazała się także nagrana na żywo płyta dokumentująca to wydarzenie artystyczne.

Z autoreferatu wynika, że habilitant prowadzi bardzo ożywioną działalność artystyczną na różnych polach. Autoreferat ten jest nieco suchym zapisem, odzwierciedlającym istniejący

stan rzeczy. Brakuje mi trochę osobistych refleksji habilitanta na temat swojej muzycznej drogi, przedstawienia swojego artystycznego *credo*, planów na przyszłość, a także odniesień do bogatej przecież działalności dydaktycznej. Drobne te mankamenty opisowe nie mogą jednak przykryć imponującego dorobku habilitanta.

OCENA DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Zgodnie z wymogami dotyczącymi przewodu habilitacyjnego – wskazaniem osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 1852), doktor Joachim Mencil przedstawił dzieło w postaci płyty CD pod tytułem:

„Contemplation” Janusz Muniak, Joachim Mencil, Willem Von Hombracht, Harry Tanschek.

Wykonawcy:

Janusz Muniak – saksofon

Joachim Mencil – fortepian

Willem von Hombracht – kontrabas

Harry Tanschek – perkusja

Nagrania dokonano w Studiu Koncertowym Radia Katowice w lipcu 2012 roku.

Mix i Mastering: Studio Polskiego Radia im. Agnieszki Osieckiej w Warszawie.

Reżyser dźwięku: Wojciech Przybylski

Płyta została wydana nakładem firmy *Inspirafon*.

Produkcja muzyczna: Joachim Mencil

Album zawiera dziewięć utworów:

Time For Love – *Johny Mandel / Paul Francis Webster*

Alone Together – *Artur Schwartz / Howard Dietz* *Contemplation* – *McCoy Tyner*

Contemplation – *McCoy Tyner*

Moja ballada – *Krzysztof Komeda*

Annie – *Janusz Muniak*

What Are You Doing With The Rest Of Your Life – *Michel Jean Legrand / Alan Bergman, Marilyn Bergman*

Sunshower – *Kenny Barron*

I Fall In Love Too Easily – *Jule Styne / Sammy Cahn*

Body and Soul – *Johnny Green / Edward Heyman, Robert Sour, Frank Eyton*

Płyte otwiera **Time For Love** Johnny'ego Mandela, jeden z ulubionych utworów Janusza Muniaka. Introdukcja *ad libitum* całego kwartetu stanowi pewnego rodzaju zapowiedź klimatu całej płyty. Temat podany jest z dużą elegancją, co jest charakterystyczne dla twórczości Janusza Muniaka. Fortepian pełni rolę kolorystyczną, dyskretnie komentując harmonicznie melodyczne wędrowki solisty. Krótkie solo fortepianu w drugiej części utworu stanowi barwową odskocznnię, po której ponownie pojawia się improwizujący saksofon. Improwizacja płynnie przechodzi w podanie końcowego tematu.

Drugim utworem jest standard jazzowy **Alone Together**. Na uwagę zasługuje znakomita praca sekcji rytmicznej, w której fortepian jest pewnego rodzaju pomostem łączącym pomysły solisty z solidną podstawą harmoniczną-rytmiczną reprezentowaną przez kontrabas i zestaw perkusyjny. Solo fortepianu utrzymane jest w bebopowym klimacie, przywodzącym na myśl twórczość Wyntona Kelly czy Reda Garlanda, którzy to pianiści z pewnością są bliscy sercu habilitanta. W drugiej części sola pojawiają się akordy blokowe, za pomocą których pianista umiejętnie buduje napięcie muzyczne. Melodyczne solo kontrabasu oraz „ósemki” wymieniane z perkusją stanowią dopełnienie tego interesującego tematu. Należy

podkreślić wysoki poziom komunikacji oraz wyjątkową czujność wszystkich artystów biorących udział w nagraniu. Jesteśmy świadkami muzyki powstającej „tu i teraz”, szczęśliwie zarejestrowanej na nośniku audio, dzięki któremu, możemy jako słuchacze uczestniczyć w powstawaniu tego dzieła artystycznego.

Contemplation McCoy Tynera to trzeci utwór na tej bardzo ciekawej płycie. Kompozycja utrzymana jest w rytmicznej charakterystyce *straight eights*. Po kontrabasowej introdukcji pojawia się fortepian, który wraz z perkusją wprowadza nas do klimatu utworu. Janusz Muniak snuje swoją melodyczną opowieść. Solo fortepianu, to melodyczno-harmoniczna wycieczka habilitanta w głąb modalnej struktury „tynerowskiej” kompozycji. Solo kontrabasowe poprzedza podanie końcowego tematu. W całym utworze usłyszeć można pewnego rodzaju aurę tajemniczości.

Moja Ballada Krzysztofa Komedy, to pierwszy polski akcent kompozytorski na tej różnorodnej płycie. Utwór brzmi bardzo ciekawie i nie mogę się oprzeć wrażeniu, że równie dobrze mógł być skomponowany w Nowym Jorku a nie nad Wisłą. Janusz Muniak podaje temat w swój charakterystyczny, elegancki sposób, będący odzwierciedleniem jego osobowości. Na uwagę zasługuje ciekawe solo fortepianu, po którym następuje solo kontrabasowe. Perkusista Harry Tanschek prawie przez cały utwór gra miotełkami, aby w kulminacyjnym momencie zamienić je na pałki, inteligentnie podkreślając ekspresję.

Drugim polskim akcentem kompozycyjnym na krążku jest utwór **Annie** Janusza Muniaka. Bardzo ciekawa kompozycja utrzymana nieco w latynoskim charakterze, podkreślanym przez akompaniament fortepianowy Joachima Mencla. Jego solo fortepianowe w tym utworze jest opowieścią, w której wykorzystuje różne środki artystycznego wyrazu. Należy podkreślić inwencję melodyczną i rytmiczną habilitanta. Po ekspresyjnej partii solowej fortepianu, solo basu jest wyciszeniem energetycznym, które doprowadza do tematu końcowego.

What Are You Doing With The Rest Of Your Life, to jedna ze sztandarowych kompozycji Michela Legranda. Piszę te słowa w dzień po otrzymaniu informacji o śmierci kompozytora, nie mogąc się oprzeć wrażeniu, że kultura światowa poniosła olbrzymią stratę. Janusz Muniak eksponuje temat, po którym improwizuje w oparciu o szkielet harmoniczny. Joachim Mencil buduje swoje fortepianowe solo rozwijając motywicznie oryginalne legrandowskie

melodie. Jest przy tym wspomagany harmonicznie i rytmicznie przez Willema von Hombrachta i Harrego Tanschka.

Sunshower Kenny'ego Barrona otwiera introdukcja sekcji rytmicznej z ostinatowym motywem fortepianu. Janusz Muniak snuje swoją improwizację na bazie komfortowej pracy sekcji rytmicznej, w której rola Joachima Mencla jest nie do przecenienia. Jego solo w tym utworze świadczy o znajomości muzycznej tradycji. Nie jest mu obca twórczość Kenny'ego Barrona. Solo rozwija się bardzo ekspresyjnie, aż do osiągnięcia punktu kulminacyjnego, po którym następuje solo kontrabas. Całość zamykają „ósemki” z perkusją, po których następuje temat końcowy.

Płytę wieńczą dwie ballady. **I Fall In Love Too Easily** oraz **Body and Soul**. To swoisty znak firmowy Janusza Muniaka. Zbliża się właśnie trzecia rocznica śmierci tego wybitnego artysty, bez którego pejzaż polskiego saksofonu jest niepełny. Janusz Muniak - wychowany w tradycji Colemana Hawkinsa, Lestera Younga, Hanka Mobleya daje temu wyraz w tych utworach. Jest to pewnego rodzaju artystyczne *credo* artysty. Joachim Mencil podąża śladami Janusza Muniaka. Artyści rozumieją się bez słów.

Mocną stroną płyty jest kultura brzmienia. Fortepian, saksofon, kontrabas i perkusja brzmią naturalnie, pogłos został użyty do podkreślenia przestrzeni w muzyce. Całość sprawia bardzo dobre wrażenie sonorystyczne, co jest zasługą zarówno artystów biorących udział w nagraniu jak również niezującego już, znakomitego inżyniera dźwięku - Wojciecha Przybylskiego.

OCENA DOROBKU TWÓRCZEGO I ARTYSTYCZNEGO

W dokumentacji przewodu habilitacyjnego doktora Joachima Mencla przedstawiony został jego bogaty dorobek twórczy, artystyczny i pedagogiczny.

Lista jego kompozycji jest imponująca, począwszy od dzieł na fortepian, duetu fortepianu i klarnetu a skończywszy na wielkoobsadowych dziełach interdyscyplinarnych.

Dwadzieścia pozycji wskazanych w dyskografii artysty to imponujący dorobek, biorąc pod uwagę fakt, że nagrania te cechuje wysoka wartość artystyczna i poziom edytorski.

Pokaźna liczba koncertów w różnych składach personalnych (od początku 2014 do końca 2017 roku) może robić wrażenie, zważywszy na fakt, że habilitant dzieli swój czas pomiędzy działalność koncertową i dydaktyczną. Prowadząc tak intensywną działalność koncertowo-nagraniową może dzielić się swoimi doświadczeniami ze studentami, wzbogacając ich spojrzenie na muzykę.

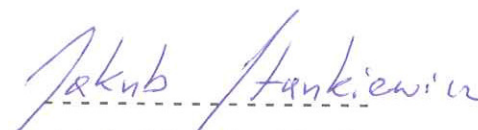
Oprócz działalności koncertowej doktor Joachim Mencil bierze udział w warsztatach muzycznych, a także zapraszany jest do udziału w obradach jury wielu prestiżowych festiwali i konkursów. Działalność ta spójnie i logicznie uzupełnia jego aktywność jako koncertującego instrumentalisty, kompozytora i aranżera.

KONKLUZJA

Analizując dokonania twórcze doktora Joachima Mencla należy stwierdzić, że jest on dojrzałym muzykiem, jednym z najwybitniejszych instrumentalistów współczesnej europejskiej sceny jazzowej, a także cenionym kompozytorem i aranżerem. Mimo licznych sukcesów pozostaje artystą skromnym, tworzącym w ciszy i skupieniu, nie szukającym medialnego poklasku za wszelką cenę. Taka postawa świadczy o dużej dozie pokory, która wynika z artystycznej świadomości i dojrzałości.

Dorobek artystyczny i dydaktyczny doktora Joachima Mencla przekłada się również na sferę upowszechnienia polskiej kultury i sztuki oraz kształtowania postaw estetycznych naszego społeczeństwa.

**Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, twórcze
i dydaktyczne Pana doktora Joachima Mencla spełniają wymagania Ustawy.
Wniosek Pana doktora Joachima Mencla w pełni popieram.**

dr hab. Jakub Stankiewicz